

Länsstyrelsen
Västerbottens län
Naturförvaltning

BESLUT

Datum 16-18
1999-11-08

Beteckning
231-1726/98

1(6)

Enligt sändlista

Förordnande om naturreservat för Smalaken i Sorsele kommun,
Västerbottens län
(2 bilagor)

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Smalaken
Objektnummer	141
Kommun	Sorsele
Lägesbeskrivning	17 km SO Sorsele. Ekonomisk karta 24 H 2-3 i-j
Gräns	Reservatets avgränsning framgår av bifogad karta
Fastigheter	Abmoberg 3:70
Markägare	Naturvårdsfonden
Area	650 ha
Därav landarea	645 ha
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen Västerbottens län

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) och 6 § lagen om införande av miljöbalken (1998:811) att Smalaken skall vara naturreservat.

Områdets avgränsning har angetts på bifogad karta. Reservatet omfattar enbart statlig mark.

Beskrivning av naturreservatet

Smalaken ligger ca 17 km sydost om Sorsele och består av ett högt skogsberg med två långsträckta toppar, Lill-Smalaken och Stor-Smalaken. Dessa är åtskilda av en sänka som till stor del täcks med myr. På topparna växer en gles, urskogsartad hållmarkstallskog med lågvuxna tallar med förvridna stammar. Skogen på topplatån har genomgått av skogsbrand före 1840. I sluttningarna mellan topparna och på bergets sidor växer högväxt och urskogsartad barrblandskog med inslag av löv. I beståndet finns rikligt med urskogsstrukturer som torrträd, högstubbar och lågor i olika nedbrytningsstadier. Bergets sydsluttning är bitvis brant. Längst i norr ligger Smalaktjärnen.

Motiv för naturreservat

Syftet med reservatet är att för framtiden bevara ett ekosystem med urskogsartad skog. Urskogsartade skogar var för bara något århundrade sedan vanliga. Ett nästan landskapstäckande skogsbruk har dock medfört att de urskogsartade skogar som numera finns kvar är unika.

Skogsberget Smalaken är ett mångformigt skogsberg med en varierad, urskogsartad och till viss del brandpräglad barrblandskog med god tillgång på urskogsstrukturer som torrträd, brutna stubbar och lågor. Områdets orörda miljö och höga mångformighet skapar förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv samt är en förutsättning för flera urskogsberoende eller urskogsgynnade arter. Området har i naturvårdsverkets och skogsvårdsstyrelsens gemensamma urskogsinventering tilldelats högsta värde.

Det principiella målet för reservat av den här typen är att bevara urskogens ekosystem i orört och ostört tillstånd och att låta de naturliga processerna löpa fritt. I ekosystemet ingår såväl mark och vatten som växter och djur. Med naturliga processer avses både långsamma förändringar som sker i vegetationen och mer eller mindre regelbundet omdanande processer som t ex stormfällning och utslagning av vegetation genom extrema klimatförhållanden. Den urskogsartade miljön och de naturliga processerna är av särskilt stor betydelse för fortlevnaden av urskogsberoende eller urskogsgynnade arter bland svampar, mossor, lavar, insekter, fåglar och däggdjur.

Syftet med reservatet är även att inom ramen för detta mål ge möjlighet till naturupplevelser och forskning i orörd natur.

Naturreservatsbestämmelser

Föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom reservatet (8 § naturvårdslagen)

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. Uppföra byggnad eller anläggning
 2. Anlägga väg, parkeringsplats, led eller spång
 3. Anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad
 4. Anordna upplag
 5. Borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika eller dämna
 6. Avverka eller utföra annan skogsvårdsåtgärd
 7. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
 8. Framföra motordrivet fordon i terrängen med undantag för hämtning av redan fälld älg
 9. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
 10. Upplåta mark för orientering eller annan idrottstävling
 11. Kalka mark eller vatten
 12. Jaga tjäder
- Denna bestämmelse skall gälla från den tidpunkt då nuvarande jaktupplåtelse kan förlängas eller förnyas.

Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (9 § naturvårdslagen)

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas att tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet.

1. Utmärkning av reservatet

2. Uppsättning av informationstavlor på platser som anges i fastställd skötselplan

Föreskrifter om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet
(10 § naturvårdslagen)

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. Framföra motordrivet fordon i terrängen.
2. Störa djurlivet t ex genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig närmare rovfågelbo, lya eller gryt än 100 m
3. Bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar
4. Plocka eller insamla växter eller växtdelar, mossor, lavar och svampar, med undantag för bär och matsvamp
5. Fånga och insamla ryggradslösa djur
6. Medföra okopplad hund eller annat husdjur
7. Uppsätta tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift

Föreskrifter om naturvårdsförvaltningen av reservatet (9 § naturvårdsförordningen)

Syftet med vård och förvaltning

Reservatets nuvarande struktur med urskogsartad skog, myr och sjö samt till dessa naturtyper knutna svampar, lavar, mossor, kärlväxter, insekter och ryggradsdjur, skall skyddas och bevaras. Inom ramen för dessa mål får det i möjlig utsträckning utnyttjas för naturstudier, undervisning och forskning.

De naturförvaltningsinsatser som området kräver är att i samband med tillsyn av området följa stammarna av urskogsgynnade arter samt information och utmärkning.

Naturvårdsförvaltare

Länsstyrelsen skall vara naturvårdsförvaltare.

Skötselplan

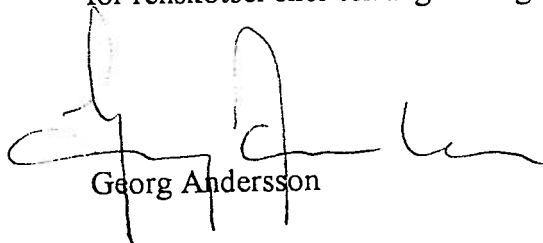
Länsstyrelsen fastställer bifogad skötselplan.

Ärendets beredning

Vid Domänverkets bolagisering 1992 blev all statens mark väster om odlingsgränsen samt vissa områden med särskilt stora naturvärden öster om odlingsgränsen kvar i statens ägor. År 1995 slöt Naturvårdsverket och Fastighetsverket ett avtal rörande fastighetsförvaltningen av mark med särskilt stora naturvärden. Sådana områden, öster om odlingsgränsen, överfördes till Naturvårdsverkets förvaltning. Smalaken är ett av dessa områden.

Naturvårdsverket, skogsvårdsstyrelsen, Sorsele kommun och Malå sameby har inte haft några erinringar mot förslaget att bilda naturreservat. Sorsele kommun har anfört att all tjäderjakt skall förbjudas inom Smalakkens toppområden. Med anledning därav har länsstyrelsen infört förbud mot tjäderjakt från den tidpunkt då nuvarande jaktupplåtelse kan förlängas eller förnyas.

Från Malå sameby har framkommit önskemål om att få utnyttja terrängfördon vid renskötselarbete. Länsstyrelsen kan om det är förenligt med reservatets syfte eller om det finns särskilda skäl ge undantag från gällande bestämmelser med stöd av 7 kap 7§ miljöbalken (1998:808). Undantag för rennäringen får därför prövas i varje särskilt fall, som vid behov av anläggningar för renskötsel eller terrängkörning.

Georg Andersson

Per Erik Persson

Bilagor

Skötselplan
Karta över reservatet

Länsstyrelsen
Västerbottens län
Naturförvaltning

Datum
1999-11-08

Beteckning
231-1726/98

Sändlista

Malå sameby

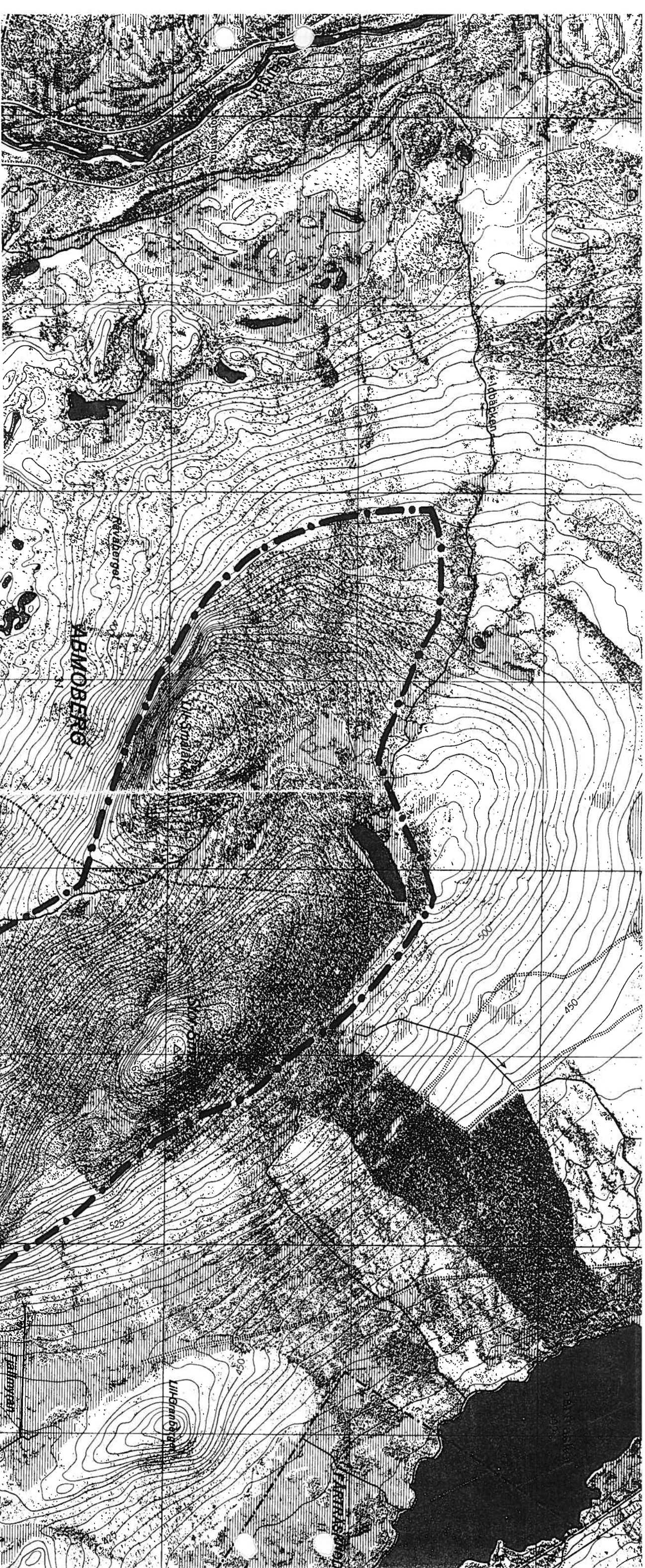
Markförvaltningsenheten

Skogsvårdsstyrelsen

Sorsele kommun

Statens naturvårdsverk

Svenska Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Västerbottens län

Naturservat

SMALAKKEN

Sorsele kommun

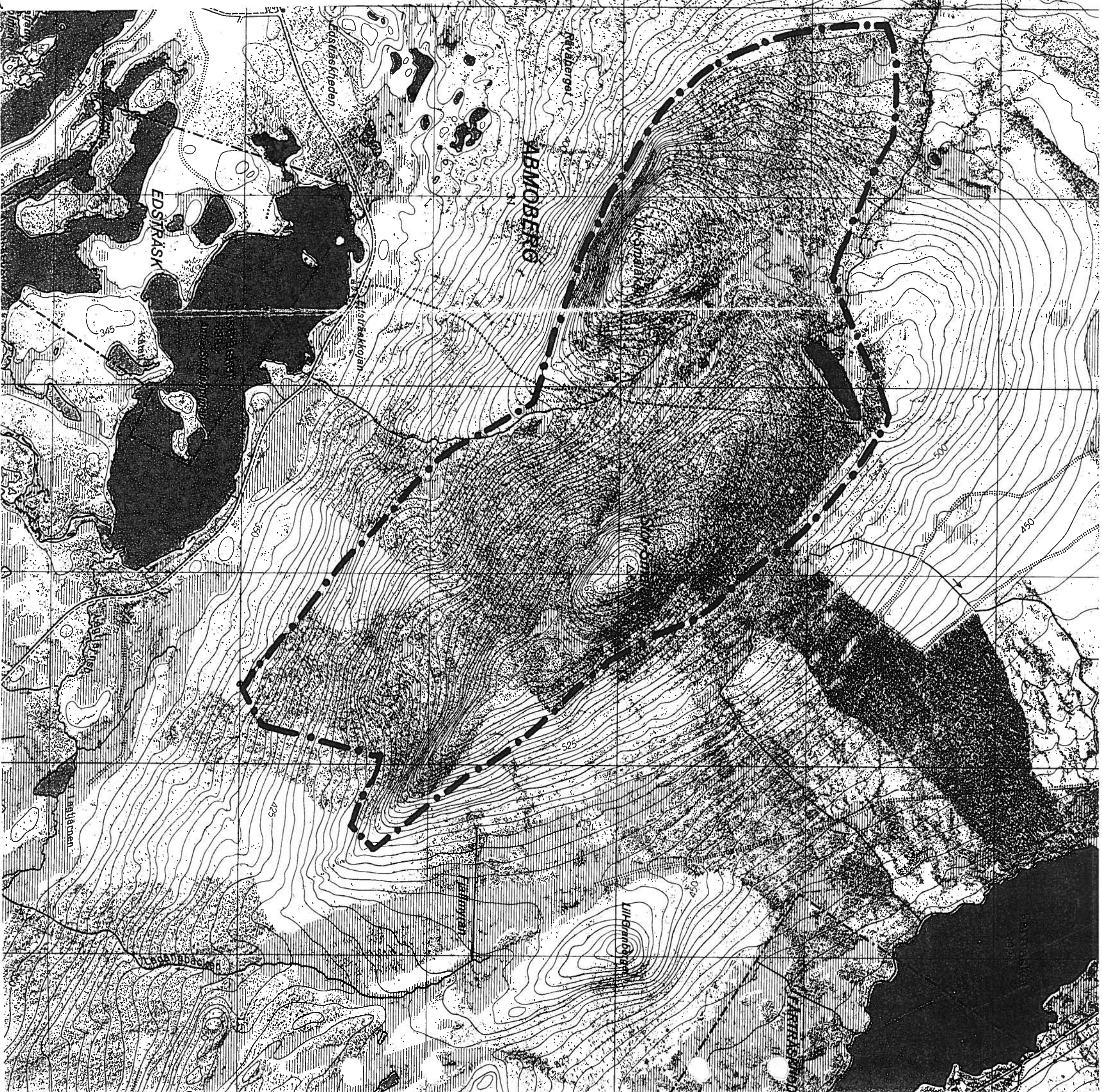
Tilhör Länstyrelsens beslut 1999-06-17

Dnr 231-1726/98

Teckenförklaring

Gräns för naturreservat

Ekonomisk karta 24 H 2-3 i-j

SKÖTSELPLAN FÖR SMALAKEN NATURRESERVAT I SORSELE KOMMUN

Foto: L. Ericson

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Storgatan 71B
901 86 Umeå
Växel: 090-10 70 00

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med reservatet är att för framtiden bevara ekosystem med urskogsartad skog. Sådana skogar var för bara något århundrade sedan vanliga. Ett nästan landskapstäckande skogsbruk har medfört att de urskogsartade skogar som numera finns kvar är unika.

Det principiella målet för reservat av den här typen är att bevara urskogens ekosystem i orört och ostört tillstånd och låta de naturliga processerna löpa fritt. I ekosystemet ingår såväl mark och vatten som växter och djur. Med naturliga processer avses både långsamma förändringar som sker i vegetationen och mer eller mindre regelbundet omdanande processer som tex. stormfällning och utslagning av vegetation genom extrema klimatförhållanden. Den urskogsartade miljön och de naturliga processerna är av särskilt stor betydelse för fortlevnaden av urskogsberoende eller urskogsgynnade arter bland svampar mossor, lavar, insekter, fåglar och däggdjur.

Syftet med reservatet är även att inom ramen för detta mål ge möjlighet till naturupplevelser och forskning i orörd natur.

Smalaken ingår sedan år 2002 dessutom i Natura 2000, den Europeiska Unionens nätverk av skyddade områden. Områdets kodnummer är SE0810401. Utifrån EU:s art- och habitatdirektiv skall vissa naturtyper värnas inom området. De åtgärder som beskrivs i skötselplanen omfattar även bevarandet av de naturvärden som finns utpekade för Natura 2000. Det finns också en av länsstyrelsen särskilt upprättad bevarandeplan för Natura 2000-området som beskriver utpekade naturtyper, uppföljning och mål.

2. Beskrivning av objektet

2.1 Administrativa data

Namn	Smalaken
Skydd	Naturreservat samt Natura 2000
Kommun	Sorsele
Läge	17 km SO om Sorsele, kartblad 24 H 2-3 i-j, naturgeografisk region 33 h, koordinat 7265728 -1596258
Ägarkategori	Staten genom Naturvårdsfonden
Fastigheter	Abmoberg 3:70
Totalareal	650 ha
Skyddad areal produktiv skog	513 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen

Naturtyper enligt KNAS¹, Karta, se bilaga 1.

Tallskog	32 ha
Granskog	14 ha
Barrblandskog	255 ha
Barrsumpskog	0,75 ha
Lövblandad barrskog	164 ha
Triviallövskog	8 ha
Hygge	39 ha

Våtmark	27 ha
Impediment	108 ha
Sötvatten	5 ha

¹ Kontinuerlig Naturtypsindelning, Naturvårdsverkets rapport 5391.

Anmälda naturtyper enligt art- och habitatdirektivet²

Dystrofa sjöar och småvatten	6,5 ha
Öppna, svagt välvda mossar, fattig och intermediära kärr och gungflyn	26 ha
Västlig taiga	490 ha
Skogbevuxen myr	26 ha

²Rådets direktiv 92/43 EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

2.2 Allmän beskrivning av reservatet

Landskap/läge

Smalaken ligger inom förfjällsregionen i det inre av Västerbotten ca 17 kilometer sydost om Sorsele.

Geologi

Området består av ett 638m ö.h. högt skogsberg med två långsträckta toppar, Lill-Smalaken och Stor-Smalaken. Bergarten består av granit och pegmatit.

Naturmiljö

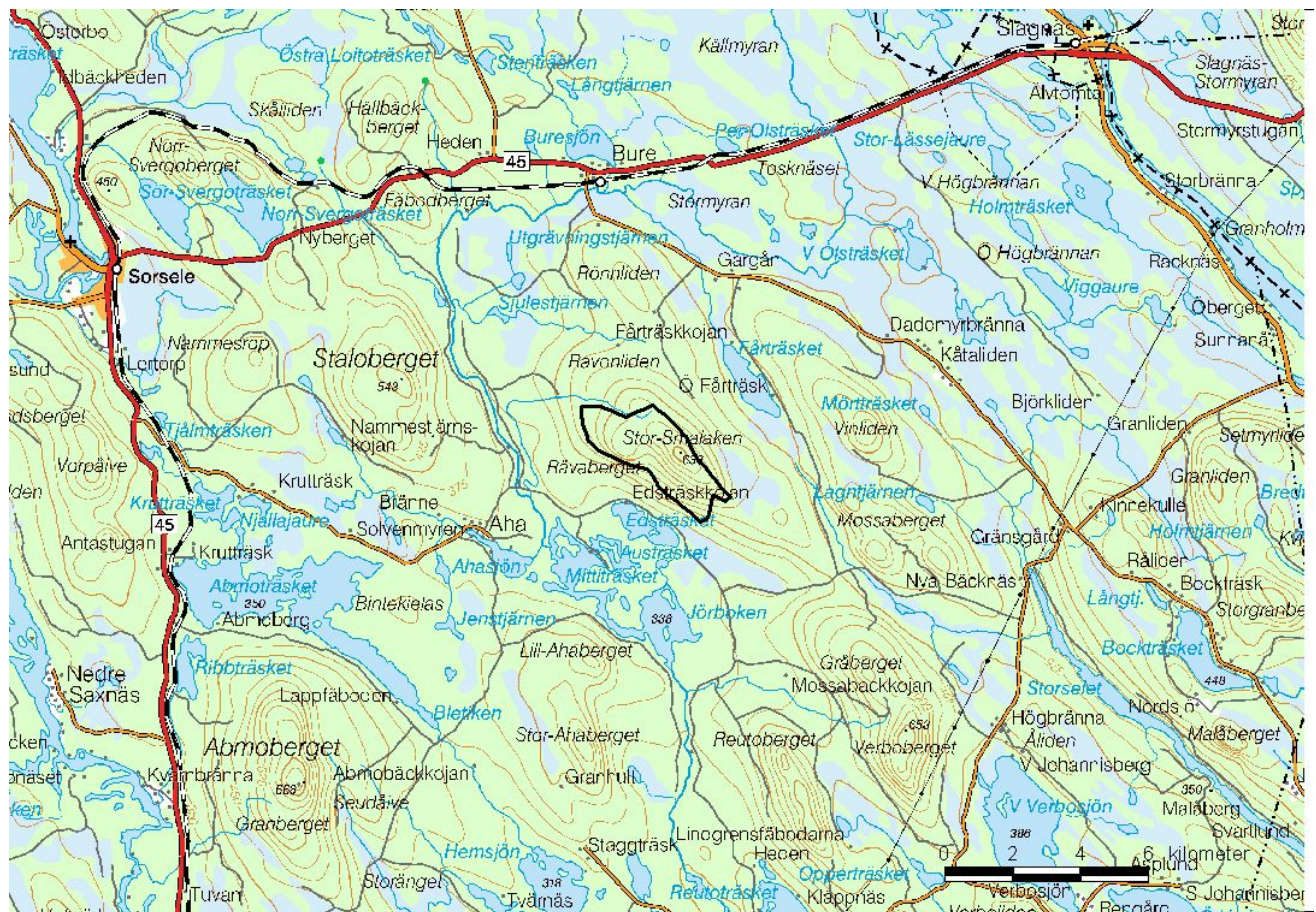
På bergets toppar växer en gles urskogsartad hällmarkstallskog med lågvuxna, förvridna tallar. Skogen här har brunnit runt 1840. I sluttningarna mellan topparna på bergets sidor ökar graninslaget och skogen blir mer högväxt. Här finns rikligt med torrträd, högstubbar och lågor i olika nedbrytningsstadier. Bergets sydsluttning är bitvis brant. Mellan topparna ligger en myrsänka. Längst i norr ligger Smalaktjärnen.

Kulturhistoria

Vid Domänverkets bolagisering 1992 blev all statens mark väster om odlingsgränsen samt vissa områden med särskilt stora naturvärden öster om odlingsgränsen, kvar i statens ägor. År 1995 slöt Naturvårdsverket och Fastighetsverket ett avtal rörande fastighetsförvaltningen av dessa områden som överfördes till Naturvårdsverkets förvaltning. Smalaken är ett av dessa områden.

Friluftsliv

Reservatet har sannolikt mest betydelse för det lokala friluftslivet och nyttjas för t.ex. bär- och svampplockning samt jakt. Några särskilt iordningsställda friluftsanordningar finns inte. Det går en stig från Edträskkojan strax söder om reservatet till Smalaktjärnen i norra delen av reservatet.

Figur 1. Översiktskarta för naturreservatet Smalaken (reservatsgräns = svart linje).

3. Indelning i skötselområden

Nedan indelas reservatet i skötselområden utifrån gemensamma drag vad gäller naturtyp, utvecklingshistorik samt form av skötsel. För karta, se bilaga 2.

3.1 Skogar med fri utveckling

Historiskt sett har Smalaken troligen drabbats av återkommande bränder. Topplatån genomgick en brand någon gång före 1840. Landskapet i övrigt har också regelbundet störts av bränder. Smalaken borde av de skälen naturvårdsbrännas. Reservatet finns f.n. dock inte upptaget i den plan över naturvårdsbränningar som planeras av länsstyrelsen Västerbotten. Områdets läge högt uppe på berget och långt från väg gör det troligtvis svårt att bränna. Tills vidare lämnas skogen för fri utveckling.

Bevarandemål

Nedan preciseras som en minsta nivå bevarandemål för strukturer och funktioner, typiska arter samt arter angivna i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

För västlig taiga:

- Arealen västlig taiga ska vara 490 hektar.
- Volymen död ved ska uppgå till minst 20 % av det totala virkesförrådet levande och döda träd.
- Arealen ska ha en ostörd hydrologi. Det ska inte finnas diken med avvattande effekt.

För skogbevuxen myr:

- Arealen skogsbevuxen myr ska vara 26 hektar.
- Arealen ska ha en ostörd hydrologi. Det ska inte finnas diken med avvattande effekt.
- Det ska finnas minst 15 m³ död ved per hektar.

Skötselåtgärder

Inga

3.2 Ungskogar med fri utveckling

I reservatet ingår även ett hygge på 39 ha (se bilaga 2). Även detta lämnas i nuläget till fri utveckling. Det vore önskvärt att här kunna luckröja och lämna kvar ungträden i ett ”plockepinn” för att hindra bete, och på så sätt gynna lövuppslag. Ställning till detta får tas vid kommande inventering av reservatet och beror också på framtida prioritering av tilldelade medel. Bevarandemålen för dessa arealer blir på lång sikt desamma som för den västliga taigan ovan.

3.3 Våtmarker med fri utveckling:

- Arealen Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn skall vara 26 ha
- Arealen ska ha en ostörd hydrologi. I objektet ska det inte finnas diken med avvattande effekt.

Skötselåtgärder

Inga

3.4 Sjön

Bevarandemål

- Arealen av Dystrofa sjöar och småvatten ska vara minst 6,5 hektar.
- Totalfosforhalten får högst vara 25 µg/l (tillståndsklass 2).
- En naturligt lågvuxen gungflyvegetation ska täcka minst 25 % av sjöns kant.
- Sjöns närområde ska ha en ostörd hydrologi och sakna avvattande diken.

Skötselåtgärder

Inga

3.5 Friluftsliv och anläggningar

Inom reservatet är inga anordningar aktuella för att öka tillgängligheten utan området får nyttjas utifrån sina naturgivna förutsättningar. Ingen särskild plats att parkera finns iordningställd. Stigen till Smalaktjärnen lämnas utan underhåll.

Mål

- Informationstavla i A3 format utformad enligt Naturvårdsverkets riktlinjer ”Att skylta skyddad natur”, skall finnas där man naturligen når reservatet.

- Grundläggande information om reservatet skall finnas på länsstyrelsens externa hemsida, www.ac.lst.se

Skötselåtgärder

- Byta ut skylten vid behov.

4. Övriga anläggningar

Inga övriga anläggningar finns.

5. Nyttjanderätter

Området är betesland för rennäringen. Jakt får bedrivas av jakträttsinnehavare enligt gällande jaktlagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter. Tjäderjakt är inte tillåten.

6. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

7. Sammanställning av åtgärder och kostnader

Skötselåtgärd	Var	Tidpunkt	Prioritet
Byta ut skylten	Se bilaga2	Vid behov	1

¹ Siffran anger prioritetsordning i de fall genomförandet av skötselåtgärderna begränsas av tillgängliga resurser, 1 är högsta prioritet och 3 är lägsta.

8. Tillsyn och uppföljning

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även alla anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

8.1 Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning. Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras.

8.2 Uppföljning av bevarandemål

Områdets bevarandemål ska följas upp enligt nationellt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Uppföljningen kommer att ske utifrån reservatets skötselområden och

indelningen i naturtyper. Indelningen kan komma att ändras efter ytterligare fältbesök i reservatet eller efter att området har flygbildstolkats.

Lena Lundevaller

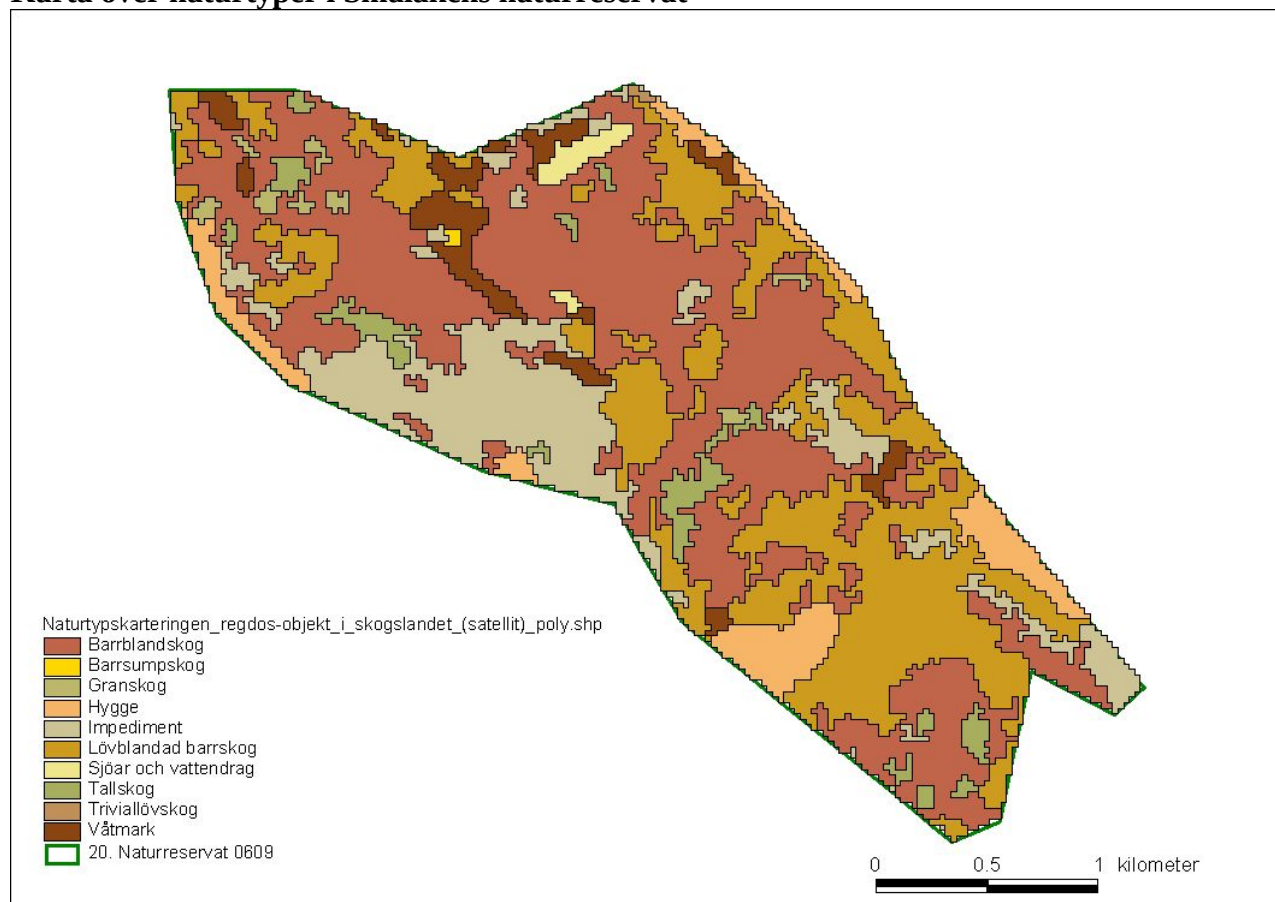
Eva-Britt Olofsson

Kartbilagor:

Bilaga 1. Naturtypsindelning

Bilaga 2. Skötselområden och friluftslivsanläggningar

Karta över naturtyper i Smalakens naturreservat

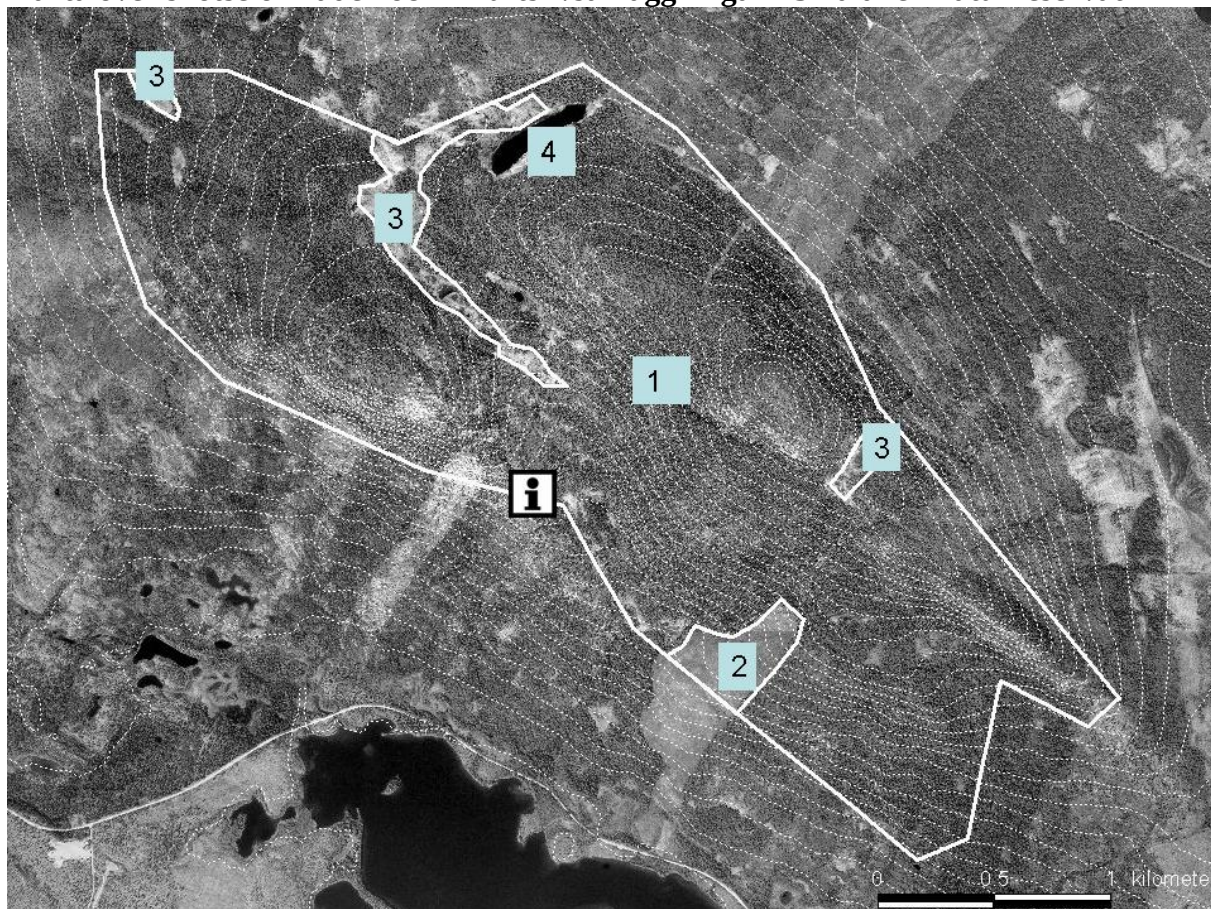

Bilaga 2. Karta över naturtypsfördelningen enligt KNAS¹ för Smalakens naturreservat.

¹Kontinuerlig Naturtypsindelning, Naturvårdsverkets rapport 5391.

Tillhör reservatsbeslut dnr: 231-1726/98

Karta över skötselområden och friluftslivsanläggningar i Smalaken naturreservat

Bilaga 1. Karta över skötselområden och friluftslivsanläggningar i Smalaken naturreservat.

- 1. Skog med fri utveckling.
- 2. Hygge/ungskog med fri utveckling.
- 3. Våtmarker med fri utveckling.
- 4. Sjö.

i Informationstavla

Tillhör reservatsbeslut dnr: 231-1726/98